

Gausdals Tidende

10. Årgang

Gausdal Historielag

nr 1-97

1996

Aktiviteten i året som gikk har vært noe mindre enn tidligere, og dette skyldes nok for en stor del at styret har fått ny ledelse.

Som kjent sluttet Marthe Stine Fyksen som formann etter siste årsmote, og hun gikk også ut av styret. Marthe Stine har vært en stor drivkraft i Historielaget i mange år, og heldigvis stiller hun fortsatt sine erfaringer og kunnskaper til disposisjon for det nye styret, noe vi setter stor pris på.

Nestformann Nils Engeland gikk også etter mange år ut av styret i fjor, og dermed måtte begge erstattes med nye folk.

Den nye formannen konstaterer at han fremdeles har mye å lære om Gausdalsbygda til tross for at han har vært i Gausdal siden 1976. Fra våren 1996 ble han noe mer bofast enn tidligere, så det er et håp om at hans hjembygdskunnskaper vil bli bedre etterhvert.

I slutten av juni gjennomførte Historielaget en markvandring i «Åndsreppen», og nok en gang var det Marthe Stine som sto for planleggingen. Flere fra lokalmiljøet fortalte vandrerne om folket og livet i området fra gammelt av og fram til vår tid, og alt i alt ble det en opplevelsrik dag.

I Trygve Korsvolds begravelse var det, etter avdodes ønske, anledning til å gi en gave til Gausdal Historielag. Vi takker familien for at de på denne måten vil hedre Trygve Korsvolds minne, og hans store interesse for vår lokall historie.

Vårt inntrykk er at alle vi kommer i kontakt med viser stor velvilje overfor Gausdal Historielag, og dette bærer bud om at våre forgjengere har gjort et arbeid som det står respekt av.

Heimevernet 50 år

Etter fem års okkupasjon, fekk vi ein fin vardag i 1945 fridomen attende som ein stor gave.

Nå måtte gjenoppbygginga av samfunnet herunder forsvaret ta til.

I Stortingsmelding nr 32 (1945-46) vart planane for å gjenreise forsvaret etter krigen framlagt. Desse planane omfatta bl.a. opprettinga av Heimevernet.

I eit seint kveldsmøte i Stortinget 6. desember 1946, vart Stortingsmelding nr 32 vedtatt, og dermed var Heimevernet i reynda oppretta. Så var det heile i gang. Heimevernet skulle vera tilstades i kvar bygd og by over heile landet.

I krigsåra 1940-1945 var det fem heile årsklasser som ikkje hadde gjort unna verneplikta si. Desse årsklassene skulle utgjera grunnstamma i den nye organisasjonen. I tillegg vart det opna for at frivillige kunne vera med.

Så vart det tilsett områdesjef med hjelpearar. Dette var svært ofte folk med tilknytning til motstandsrorsla under krigen.

Iver Forseth var første områdesjefen i Gausdal. (Østre og Vestre var eitt område ein kort periode i starten).

Registrering og innrulling av menneske tok til på vårparten i 1947.

Alt i 1947 vart området delt, slik at kvar av bygdene vart eitt område. Ivar Forseth heldt fram i Vestre og Kåre Bryhn vart tilsett som områdesjef i Østre.

I 1953 var det sjefsskifte i begge områda, då vart Kristian Finsveen områdesjef i Vestre Gausdal og Nils Reistad i Østre. I 1963 var det samanslåing til eitt område att og Kr. Finsveen heldt fram som sjef til årsskiftet 1969-70. Fra 1/1-70 vart Hans Eide tilsett som områdesjef, han flytta frå området om sommaren 1970. Morten Kleiven tok då over som områdesjef og han sto i stillinga til 1. august 1994. Frå denne datoen er Helge Kleiven områdesjef.

Tiden endrar seg, så og for Heimevernet. Eit svært mykje brukt uttrykk er «omorganisering». Dette råka Gausdal Hv-område frå 1/1-96, då området vart nedlagt og stod oppatt som Fåberg/Gausdal Hv-område. Vi får tru at omorganiseringa vil vise seg å vera til det beste for Heimevernet.

Det er mange i bygda som har fått kjennskap til heimevernet gjennom desse 50 åra som er gått. I dei fleste heimar har nok ein ektemann, far, bror eller son vore med.

I jubileumsåret 1996 hadde Heimevernet denne logoen «Heimevernet overalt - alltid» Vi kan legge til: nært - kjent - trygt.

Morten Kleiven

Minner fra Heimevernet i Østre Gausdal.

Fortalt av Torleif Forseth og Nils Reistad.

De første Hv-øvelsene gikk stort sett ut på sluttet orden og skytebanetjeneste. Fra skytterbanen kan vi fortelle ei historie. Skytingen foregikk på den gamle banen i baklia, og en søndag ble det fra enkelte hold hevdet av Heimevernet ikke hadde holdt opp med skytingen under hogmessa. Dette var ikke tilfelle i det områdesjef Bryhn var svært nøye med slik. På neste skyting 14 dager senere, bestemte områdesjefen at hele styrken skulle gå i kirken, hvorpå samtlige gikk og satte seg fremst i kirken. Etter dette horte vi ingenting fra kirken om brudd på helligdagsfreden.

En av de første feltskytingene i Hv i Gausdal foregikk på Skei. Områdesjefen hadde fått kapt. Ottar Einstad til å lede øvelsen. Figurer var oppsatt ovafor Fjerdrumsetra og alt var klart.

Kapt Einstad hadde forklart hvordan skytingen skulle foregå, og første lag var klar på standplass. Einstad ga ordren «med fem patroner fyll magasin», da smalt første skuddet.

Det var ikke gitt ordre om hverken ladning eller ild. Vedkommende fikk ikke skyte mer den dagen.

Forste våren Bryhn var områdesjef, fikk han ordnet med biler fra Jorstadmoen for å kjøre til feltskyting på Skei. Det kom tre GMC med presenning. Den første bilen skulle transportere ammunisjon og et par befall. Ammunisjonen var lagra på Leikvam og ble opplasta der. Bilen hadde et ærend ned til Fjerdrum skole, men på vegen dit kjorte bilen utfor vegen på Myhrejordet og velta. Så vi måtte ha en av de andre bilene fra Skei til å hente oss.

Gammelt og nytt HV-emblem

TILLITSVALGTE

Formann
Ola Eggen
2628 Espedal

Nestformann
Alf Sanden
2620 Follebu

Kasserer
Marit Paulstud
2621 Østre Gausdal

Sekretær
Kari Nustad Bergum
2623 Vestre Gausdal

Styremedlemmer
Jan Dahle
2627 Svatsum
Birgit Hjeltnstad
2623 Vestre Gausdal
Morten Kleiven
2622 Svingvoll

Leder i boknemnda
Marthe Stine Fyksen
2623 Vestre Gausdal

Leder i fotogruppa
Tor Korsvold
2622 Svingvoll

Leder i slektsgruppa
Magne Bårdslien
2623 Vestre Gausdal

Kontingent

Ved utgangen av 1996 var medlemstallet 366.

Dette er en nedgang sammenlignet med tallet for 1995. Om nedgangen skyldes at kontingentinnbetalingen ble forandret i 1996 er vanskelig å si. Det vil i alle fall ikke bli noen forandring i kontingenten for 1997, og vi håper at så mange som mulig vil støtte det arbeid som Gausdal Historielag driver med.

Styret

Årsmøte

Gausdal Historielag har årsmøte på Heimly i Øvre Svatsum, søndag 20. April 1997, kl 19.00.

Saker kan fremmes for årsmøtet av alle medlemmer. Slike saker må fremmes skriftlig, og sendes styrets formann innen lørdag 12. April.

Medlemsmøter

For deg som har lyst til å finne ut litt om egen slekt, eller har gamle fotografier og smalfilmer som du er villig til å låne ut for registrering og kopiering: - Mot opp i prestegarden i Østre Gausdal på de faste motedagene som er første mandag i hver måned kl. 19.00.